

PETRI TAMMINEN

**SE
SANO**

Unohtumattomat
lausahdukset

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

PETRI TAMMINEN JA KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ OTAVA 2021

ISBN 978-951-1-37898-3

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2021

LUKIJALLE

Ottakaa te tytöt viimeiset pellit.

Jutun kertoja istui naapuripöydässä, mutta kuulin repliikin silti hyvin, kahvilan hälyssäkin. Minulle selvisi myös, että noilla sanoilla kertojan äiti oli aikoinaan jättänyt miehensä ja lapsensa, kesken leipomisten. Kertojan äänensävyistä kuuli, että järkytys oli muistosta jo haihtunut, mutta painoa sanoissa oli edelleen paljon.

Tämän kirjan repliikkejä ei ole kuultu kahvilassa, nämä on koottu tätä kirjaa varten järjestetyllä keruulla ja haastatteluilla. Kiitos kaikille teille, jotka kerroitte muistonne, hyvin yksityiset ja aratkin. Kaikesta tuosta yksityisyydestä huolimatta tuli tunne, että olemme nämä repliikit yhdessä kuulleet ja yhdessä lausuneet. Kyllä jokainen meistä sen verran lähtenyt on, että

ymmärtää jo, että joskus voi joutua lähtemään. Ja kyllä jokainen meistä sen verran hylätty on, että osaa jo kuvitella, miltä tuntuu jäädä ottamaan viimeisiä peltejä.

Vääksyssä 3. toukokuuta 2021

Petri Tamminen

ME MUUT

Neuloin pikkusiskolle villasukat, mutta sisko kuoli ennen yksivuotispäivää.

Muistan kuinka äiti puki vauvaa arkkuun ja itki.

Pari päivää myöhemmin kävimme äidin kanssa kylällä. Äiti polki, minä istuin pyöränjopparilla. Tuli joku tuttu vastaan, ja äiti pysähtyi juttelemaan:

Mieluummin minä olisin antanut kenet tahansa noista muista.

KAUNIIMPI TYTÄR

Äiti olisi halunnut minun jälkeeni vielä toisenkin tytön, mutta tuli poika.

Me leikittiin aina yhdessä.

Äidillä oli tapana esitellä meidät kaksosina. Ja usein hän lisäsi vielä, pikkuveljeä hartioista kiinni pidellen:

Ja tämä on se meidän perheen kauniimpi tytär.

RUMAT

Sain kuusivuotiaana lahjaksi oikeat sukkahousut, valkoiset ja kauniit. Pikkusiskolla ei sukkahousuja vielä ollut, ja hän itki sitä katkerasti.

Setä lohdutti pikkusiskoja:

Rumat ne vaatteilla koreilee.

Se sattui sydämeeni niin etten voi sitä vielä vanhoilla päivillänikään unohtaa.

MYSTEERI

Se oli marraskuuta, istuimme keittiössä, minä piirtelin ja äiti luki jotain kirjettä. Meillä ei ollut puhelinta, kaikki tärkeät asiat luettiin kirjeistä.

Kun äiti sai kirjeen luetuksi, hän taitteli arkin kuoreen ja katseli ulos pimeään.

Kun talo tulee valmiiksi, saapuu kuolema.

Muistan ne äidin sanat niin kuin eläisin sitä hetkeä edelleen.

Tuijotin äitiä ja yritin ymmärtää. Mutta en ymmärtänyt.

Hautajaispäivänä maa oli valkoinen. Aikuiset eivät puhuneet, itkivät vain, tai jos puhuivat niin outoja.

En vieläkään ymmärtänyt, kuinka kuolema osasi mennä sinne papan uuteen taloon. Ja miten se liikkui? Saattoiko se mennä minne vain, saattoiko se tulla

vaikka meille? Mutta päätin sitten, ettei se meille tule kun meillä on vanha talo.

Äiti oli niin surullinen, että häneltä en voinut kysyä.

Kuolema oli minulle mysteeri pitkään. En vielääkään halua, että mikään talo tulee valmiiksi.

RAUHOITETTU

Oli kevät, aurinkoinen päivä. Tultiin taas jonkin talon pihaan, posket punaisina, ja koputettiin oveen. Oli Tuulan vuoro kysyä, hän astui eteen.

Oven avasi pieni nainen, vaalea permanentti heilahti ja kädet pyyhkivät esiliinaa.

Mutta silmät kihisivät kiukkuja.

Ei niitä saa myydä, sinivuokot on rauhoitettu.

Me juostiin kiireesti pois, Tuula nieleskeli itkua ja minä ihmettelin, mitä tarkoittaa rauhoitettu. Opin sen vasta seuraavana vuonna koulussa.

Teininä kiersin niillä samoilla ovilla keräämässä nimiä luonnonsuojeluadressiin.